

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΗΣ 30^{ΗΣ} ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1950

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΟΡΛΑΝΔΟΥ

ΠΡΑΞΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΙΣ ΒΙΒΛΙΩΝ

Ὁ κ. **Σπ. Δοντᾶς** καταθέτει τοὺς δύο τόμους τῶν Πρακτικῶν καὶ τέσσαρα τεύχη τοῦ Ἀλιευτικοῦ Δελτίου, τὰ ὁποῖα ἐξεδόθησαν μέχρι τοῦδε ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑδροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ συντελεσθέντος ὑπὸ τούτου ἐπιστημονικοῦ ἔργου διὰ τῶν ἐξῆς:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω σήμερον τὰ δημοσιεύματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὑδροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς ἡμετέρας Ἀκαδημίας.

Τὸ Ὑδροβιολογικὸν Ἰνστιτούτον εὐθὺς ἀπὸ τοῦ δευτέρου ἔτους τῆς ιδρύσεώς του, ἦτοι κατὰ τὸ 1947, ἤρξατο νὰ ἐκδίδη τὰ *Πρακτικά αὐτοῦ*, δημοσιεῖον ἐν αὐτοῖς ἐργασίας τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ του ἢ καὶ ἄλλων ἐλλήνων, ἀναφερομένας εἰς τὴν Ὑδροβιολογίαν.

Τὰ πρῶτα *Πρακτικά τοῦ 1947* ἀπετελέσθησαν ἐξ ἑνὸς μόνοῦ τεύχους, περιλαμβάνοντος ἔκθεσιν περὶ τῶν ἐργαστηρίων τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τοῦ μικροῦ ἐρευνητικοῦ πετρελαιοκινήτου σκάφους, 40 τόννων, τῆς Γλαύκης—δυνηθέντος νὰ ἐκτελέσῃ πολλοὺς πλοῦς ἀνὰ τὸ Αἰγαῖον, ἀπὸ τῶν ἀκτῶν τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης μέχρι τῆς Πελοποννήσου, τῆς Κρήτης καὶ τῶν ἄλλων νοτιῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου ὡς καὶ ἔκθεσιν περὶ τοῦ ἐν Ρόδῳ Ὑδροβιολογικοῦ Σταθμοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, ἐν ᾧ λειτουργεῖ ὠραῖον ἐνυδρεῖον. Πρὸς τούτοις εἰς τὸ τεῦχος τοῦτο ἐδημοσιεύθησαν καὶ αἱ κατὰ τὰ ἔτη 1946-47 γενόμενα ὑδρολογικαὶ, ἰχθυολογικαὶ καὶ πλαγκτολογικαὶ ἐπιστημονικαὶ παρατηρήσεις.

Τὰ *Πρακτικά τοῦ δευτέρου ἔτους 1948* ἐξεδόθησαν εἰς δύο τεύχη. Τὸ πρῶτον τεῦχος περιέλαβε, πλὴν τῆς ἐκθέσεως τῶν πεπραγμένων τοῦ Ἰνστιτούτου, πέντε πρωτοτύπους ἐργασίας, ἦτοι περὶ τῆς βιολογίας τῆς σαρδέλλας τῶν ἐλληνικῶν

θαλασσών, περι τῆς θαλασσίας χλωρίδος τοῦ Παγασητικοῦ, τῆς βιολογίας ἐνὸς νέου ἰχθύος τῆς Μεσογείου, προελθόντος ἐκ τῆς Ἑρυνθρᾶς θαλάσσης, περι εἶδους τινὸς ροδοφύκους καὶ περι δύο νέων εἰδῶν ἰχθύων παρατηρηθέντων εἰς τὰ ὕδατα τῆς Δωδεκανήσου.

Τὸ δεῦτερον τεῦχος τοῦ 1948, ἐκ 263 σελίδων, κατέλαβεν ὀλόκληρον λαμπρὰν ἐργασίαν τοῦ ἐν Λονδίῳ Ἕλληνοσ ἱατροῦ Θεοδώρου Στεφανίδου «Περι τῆς ὕδροβιολογίας τῶν γλυκέων ὕδάτων τῆς Κερκύρας καὶ ἄλλων μερῶν τῆς Ἑλλάδος». Ἡ ἐργασία αὕτη τοῦ κ. Στεφανίδου, συνοδευομένη ὑπὸ πολλῶν πινάκων, εἶναι λίαν τιμητικὴ διὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην.

Τὰ Πρακτικὰ τοῦ 1949, ἐκδοθέντα εἰς δύο τεύχη, περιλαμβάνουν τὴν ἐκθεσιν τῶν πεπραγμένων καὶ ὀκτὼ ἐπιστημονικὰς ἐργασίας, ἥτοι περι τῶν διατομῶν τοῦ Βοσπόρου καὶ τῶν νήσων τοῦ Μαρμαρᾶ, περι νέου διατόμου τῆς Μεσογείου, περι τῆς συνθέσεως τῶν ἀλιευμάτων διὰ συρομένων δικτύων, περι τῆς τεχνολογικῆς ἐρεύνης τῶν ἐν Ἑλλάδι παρασκευαζομένων ἀλιπᾶστων καὶ τῆς ἐνζυμικῆς ἐπιταχύνσεως τῆς ὠριμάσεως αὐτῶν, περι τῆς βιολογίας τοῦ γαύρου τῶν ἑλληνικῶν θαλασσῶν, τῆς ἑλληνικῆς θαλασσίας χλωρίδος καὶ τῆς χρησιμοποιοῦσεως αὐτῆς καὶ τέλος περι τῆς βιολογίας τῆς κουτσομούρας.

Τὰ Πρακτικὰ τοῦ Ἰνστιτούτου ἀποστέλλονται εἰς 160 ὀμοειδῆ ἕξανα ἰδρύματα ὀλου τοῦ κόσμου, ἐπ' ἀνταλλαγῆ τῶν δημοσιευμάτων των, δι' ὧν καὶ πλουτίζεται ἱκανῶς ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Ἰνστιτούτου, περιέχουσα ἤδη ὑπὲρ τὰς 4 χιλιάδας τόμων.

Πλὴν τῶν Πρακτικῶν, ἄλλα περιλαμβάνουν καθαρῶς ἐπιστημονικὰ εἰδικὰ ζητήματα, τὸ Ἰνστιτούτον ἤρχισεν ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους τὴν ἐκδοσιν καὶ τοῦ Ἀλιευτικοῦ Δελτίου, εἰς τὸν ὀποῖον δημοσιεύονται τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν τοῦ σκάφους τοῦ Ἰνστιτούτου, πρὸς ἀνεύρεσιν νέων ἀλιευτικῶν πεδίων. Διὰ τὴν εἶναι δὲ χρῆσιμον εἰς τοὺς ἀλιεῖς τὸ δελτίον τοῦτο γράφεται εἰς γλῶσσαν ἀπλήν, περιλαμβάνουσαν τοὺς ὑπ' αὐτῶν χρησιμοποιουμένους κοινὸς τεχνικοὺς ὀρους. Οὔτω δὲ τὸ Ἀλιευτικὸν Δελτίον χρησιμεῦει ὀχι μόνον εἰς τοὺς μᾶλλον μορφωμένους ἐρασιτέχνας ἀλιεῖς, ἀλλὰ κυριώτερον εἰς τοὺς ἐκ τούτων ἐπαγγελματίας.

Τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ Ἀλιευτικοῦ Δελτίου ἐξεδόθη τὸν Αὐγούστον τοῦ 1949· εἰς τοῦτο περιγράφονται ἰχθυοτρόφα μέρη ἀποκαλυφθέντα ἀνατολικῶς τῶν Πετρωῶν τῆς Εὐβοίας καὶ βορείως τῆς Κύμης.

Τὸ δεῦτερον τεῦχος ἐξεδόθη τὸν Μάϊον 1950, περιγράφονται δ' ἐν αὐτῷ μεγάλης ἐκτάσεως ἀλιευτικὰ πεδία ἀνευρεθέντα μεταξὺ τῶν νήσων Ὑδρας καὶ Ἀγίου Γεωργίου.

Τὸν Ἰούλιον τοῦ 1950 ἐδημοσιεύθη τρίτον τεῦχος εἰς ὀ καθορίζεται με-

γάλης ἐκτάσεως καὶ ἀξίας ἀλιευτικῆ περιοχῆ μεταξύ τῶν νήσων Ἐμοροῦ καὶ Δενούσης. Αἱ ἐκτάσεις αὗται, ἀποτελούμεναι ἀπὸ ὁμαλὰ καὶ λασπώδη μέρη πολὺ κατάλληλα πρὸς ἀλιείαν διὰ συρρομένων δικτύων, ἀπέδωκαν ἱκανοποιητικὴν ποσότητα βακαλάου μεγέθους 2 καὶ πλέον ὀκάδων.

Κατὰ τὸν αὐτὸν μῆνα Ἰούλιον ἐδημοσιεύθη καὶ τέταρτον τεῦχος ἔνθα δημοσιεύονται λεπτομερῶς ὅλαι αἱ χρήσιμοι πληροφορίαι μετὰ σχετικῶν πινάκων, χαρτῶν καὶ εἰκόνων πρὸς ἀλιείαν εἰς τὰ βορειοδυτικὰ παραλία τῆς Ἀφροικῆς, ἀπὸ τοῦ Μαρόκου μέχρι τῆς Σενεγάλης, ὄνομαστὰ διὰ τὸν ἀλιευτικὸν πλοῦτον των καὶ ἐντατικῶς ἐκμεταλλεόμενα ὑπὸ ἀλιέων πολλῶν ξένων ἐθνοτήτων, πλὴν τῶν ἐλλήνων.

Τὸ ἐρευνητικὸν σκάφος ἀπὸ τινων ἐβδομάδων ἐργάζεται μετὰ Μυτιλήνης, Λήμνου καὶ Χίου, εἰς περιοχάς, αἵτινες ἀπεκαλύφθησαν ὡς πολὺ ἰχθυοτρόφοι. Τοῦτο δ' ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε ἀποτελεσμάτων τῆς ἐρεῦνης, γνωσθέντων ἐκ τῶν λαμβανομένων τηλεγραφικῶν ἀναφορῶν τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀλκυόνης ἀρχηγοῦ τῆς ἀποστολῆς. Οὕτω τὴν 18ην Ν/βρίου, εἰς ἔρευναν γενομένην ἀνοικτὰ τῆς Καλλονῆς Μυτιλήνης, ἠλιεύθησαν εἰς βάθος 130 ὀργυιῶν 30 χλγμ. ἰχθύων καθ' ὥραν σύρσεως.

Τὴν 21ην Β. Δ. τοῦ Μολύβου καὶ εἰς βάθος 200 ὀργυιῶν, ἡ ἀλιεία ἦτο ἀφθονωτάτη, φθάσασα εἰς 230 χλγμ. καθ' ὥραν. Τὰ 60 % τοῦ ἀλιεύματος ἀπετελοῦντο ἐκ μεγάλων βακαλάων καὶ τὰ 30 % ἐξ εὐμεγέθων σαυριδίων.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν, 22 Νοεμβρίου, εἰς περιοχὴν μετὰ τῆς νήσου Λήμνου καὶ τῶν τουρκικῶν παραλίων τῆς Τρωάδος, εἰς βάθος 200 ὀργυιῶν, ἐπετεύχθη ἀλιεία διὰ σύρσεως 162 χλγμ. καθ' ὥραν, με εὐμεγέθεις βακαλάους κατὰ τὰ 70 %. Τὴν δὲ 26ην, γενομένης ἀλιείας μετὰ Μυτιλήνης καὶ Χίου, ἠλιεύθησαν 76 χλγμ. καθ' ὥραν με 50% βακαλάους.

Ταῦτα σαφῶς ἀποδεικνύουν τὴν εἰς τὰς ἐρευνηθείσας περιοχὰς ὑπαρξιν μεγάλου ἀλιευτικοῦ πλοῦτου. Ἐὰν δὲ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι μόλις ἔν ἔτος συνεπληρώθη, ἀφ' οὔτου ἤρχισαν οἱ ἐρευνητικοὶ πλόες τῆς Ἀλκυόνης, διὰ τῶν ὁποίων ἀπεκαλύφθησαν εἰς διάφορα σημεῖα τοῦ Αἰγαίου, μεγάλαι καὶ εἰς πολλὰ μίλλια ἐκτεινόμεναι θαλάσσιαι περιοχαί, περιέχουσαι ἀφθονίαν καλῆς ποιότητος ἰχθύων καὶ κατάλληλοι πρὸς ἀλιείαν διὰ συρρομένων δικτύων, δυνάμεθα εὐλόγως νὰ συναγάγωμεν περὶ τοῦ θησαυροῦ, ὅστις κρύπτεται εἰς τὰς ἐλληνικὰς θαλάσσας, ἀνεξερευνήτους καὶ ἀνεκμεταλλεύτους μέχρι τοῦδε. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶναι πολὺ εὐχάριστον καὶ παρήγορον, διότι ἀποδεικνύει ὅτι αἱ ἐλληνικαὶ θάλασσαι περιέχουν ἀφθονον τροφὴν τῶν ἀνθρώπων, ἥτις μάλιστα εἶναι ἐκ τῶν πολυτιμωτέρων τροφίμων. Διότι τὰ θαλάσσια ζῶα περιέχουν μεγάλης βιολογικῆς ἀξίας λευκώματα καὶ πρὸς τοῦτοις πολύτιμα ἄλατα καὶ βιταμίνες, δηλαδὴ οὐσίας κατὰ μικρο-

τέρας ποσότητας παρεχομένης διὰ τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας καὶ τῆς κτηνοτροφίας, τὰ ὅποια δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι δὲν δύνανται νὰ ἐπαρκέσουν διὰ τὴν διατροφήν τοῦ πληθυσμοῦ, παρὰ τὰς καταβαλλομένας προσπάθειάς καὶ τὰς γινομένας ὑπερόγκους δαπάνας.

Ἄλλ' ὅμως τὰ ἑλλείμματα τῆς διατροφῆς τοῦ λαοῦ δύνανται νὰ συμπληρωθοῦν κάλλιστα διὰ τῆς καθοδηγουμένης ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης συστηματικῆς ἀλιείας. Δύναμαι δὲ ἤδη, βασιζόμενος ἐπὶ τῶν μέχρι τοῦδε γενομένων ἐρευνῶν καὶ τῶν ἐπιτευχθέντων θετικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς δοκιμαστικῆς ἀλιείας, τινὰ τῶν ὁποίων ἠκούσατε πρὸ ὀλίγου, νὰ εἶπω ὅτι, ὅταν σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀρξαμένη ἐπιστημονικῆ ἐρευνα τῶν θαλασσῶν καὶ λιμνῶν τῆς Ἑλλάδος συμπληρωθῇ, ἡ δὲ ἀλιεία ἐκτελεῖται διὰ συγχρόνων ἀλιευτικῶν σκαφῶν καὶ ἐργαλείων, ἀπαγορευομένης τῆς χρήσεως ἐκκρηκτικῶν ὑλῶν, ἢ ἰχθυοπαραγωγῆ θὰ αὐξηθῇ εἰς τοσοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὄχι μόνον τὰ ὑπάρχοντα σήμερον ἑλλείμματα τῆς τροφῆς θὰ καλυφθοῦν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπελευσομένη ὑποτίμησις τῶν ἰχθύων θὰ προκαλέσῃ αὐτομάτως ἀναγκαστικὴν τοιαύτην καὶ εἰς τὰ λοιπὰ τρόφιμα καὶ δὴ τῶν κτηνοτροφικῶν καὶ γεωργικῶν εἰδῶν.

Δέον δὲ νὰ σημειωθῇ, ὅτι, ἐνῶ διὰ τὴν παραγωγὴν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν προϊόντων καταβάλλονται κατ' ἀνάγκην ἀκαταπαύστως μόχθοι καὶ δαπάναι (καλλιέργειας, λιπάνσεως, ἀρδεύσεως, ἀγορᾶς ζυτροφικῶν κ.λ.π.), διὰ τὴν ἀλιείαν οὐδεμία τοιαύτη δαπάνη ἀπαιτεῖται. Τὰ θαλάσσια ζῶα γεννῶνται καὶ τρέφονται αὐτοτελῶς ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀνθρωπίνης φροντίδος ἢ δαπάνης, καὶ εἶναι πάντοτε καλῶς τεθραμμένα καὶ ἐτοιμοπαράδοτα, εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἀλιέων. Ὅταν δὲ οὗτοι, ἔχοντες τὰ κατάλληλα ἐργαλεῖα, γνωρίζουν καλῶς τοὺς τόπους τῆς διαμονῆς τῶν ἰχθύων, τότε ἡ παραγωγὴ θὰ εἶναι ἀφθονωτάτη, ἐξασφαλίζουσα τὴν ἐπαρκῆ διατροφήν τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ κ. **Ἀναστ. Ὁρλάνδος**, εἰσηγεῖται περὶ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Φ. Κουκουλέ: «*Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου—Τὰ Λαογραφικά*» τόμ. Α'. Ἀθῆναι 1950, καὶ ἐξαίρει τὸ ἔργον διὰ τῶν κάτωθι:

Ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τὸ νεωστὶ ἐκδοθὲν ἔργον τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου κ. **Φαίδωνος Κουκουλέ** ἐπιγραφόμενον «*Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου τὰ Λαογραφικά*».

Ὁ κλεινὸς τῆς Θεσσαλονίκης Μητροπολίτης Εὐστάθιος, μία τῶν σπουδαίων προσωπικοτήτων τῆς ἐποχῆς τῶν Κομνηνῶν, εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς ἐπιστημονικοὺς κύκλους κυρίως ὡς γραμματικὸς, σχολιαστὴς τοῦ Ὀμήρου καὶ θεολόγος. Γενικὴ πραγματεία περὶ αὐτοῦ ὡς δείξαντος ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον διὰ τὰ ἤθη,

ἔθιμα καὶ τὸν πολιτισμὸν τῶν συγχρόνων του, δὲν εἶχεν ἐκδοθῆ μέχρι σήμερον. Εἶναι ἐπομένως εὐτύχημα ὅτι ἀπὸ τοιαύτης ἐπόψεως ἀνέλαβε νὰ ἐξετάσῃ τὰ ἔργα τοῦ σοφοῦ ἱεράρχου, γνωστὸς μελετητῆς τοῦ βυζαντινοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ, ὁ καθηγητῆς τοῦ ἡμετέρου Πανεπιστημίου κ. Κουκουλῆς εἰς δύο τόμους ὑπὸ τὸν τίτλον «Θεσσαλονίκης Εὐσταθίου τὰ Λαογραφικά» ὧν τὸν πρῶτον ἐκ σελίδων 490 ἔχω τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσω εἰς ὑμᾶς σήμερον.

Τὸν τόμον τοῦτον χαρακτηρίζει βιβλιογραφικὴ ἐνημερότης, ἐπιστημονικὴ ἀκρίβεια, πρωτοτυπία καὶ ἀσφαλῆς γνώσις τῆς ἐποχῆς, ὡς καὶ τῶν θεμάτων τὰ ὁποῖα πραγματεύεται ὁ συγγραφεὺς, ὅστις συμπληροῖ δι' αὐτοῦ προηγουμένην του ἐργασίαν, ἧς πρόκεινται ἤδη τρεῖς ὀγκώδεις τόμοι μέλλοντες νὰ συμπληρωθῶσι διὰ δύο νῦν ἐκδιδομένων.

Ὁ κ. Κουκουλῆς, ὁ ὁποῖος, ὀρθῶς ποιῶν, συνδυάζει τὰς παρ' Εὐσταθίῳ πληροφορίας, ἀφ' ἑνὸς πρὸς τὰς ἀναλόγους ὑπὸ συγγραφέων τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος παραδιδόμενας, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς τὰς τῶν παλαιότερων αἰῶνων καὶ τὰς σημερινάς, δεικνύων οὕτω τὴν συνέχειαν τοῦ Ἑλληνικοῦ βίου καὶ πολιτισμοῦ, προσφέρει ἀναμφιβόλως πολύτιμον συμβολήν, ἣτις δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι δεόντως θὰ ἐκτιμηθῆ καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ τῷ διεθνῆ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ.

Ὁ παρὼν τόμος διηρημένος εἰς εἴκοσι ἑννέα κεφάλαια ἀναφερόμενα εἰς ποικίλας ἐκφάνσεις τοῦ βίου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῶν βυζαντινῶν προγόνων μας κατὰ τὸν 12ον αἰῶνα, διασαφηνίζει μίαν τῶν σημαντικωτέρων περιόδων τῆς μεσοχρονίου ἡμῶν ἱστορίας. Οὐδόλως δ' ὑπερβάλλω λέγων ὅτι οὗτος τιμᾶ καὶ τὸν συγγραφέα καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην.

ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ ΦΑΚΕΛΩΝ

Γίνεται δεκτὴ ἡ κατάθεσις ἐν τῷ ἀρχεῖῳ τῆς Ἀκαδημίας τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Στεργιοπούλου ὑποβληθέντων κεκλεισμένων φακέλων.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

ΓΕΩΛΟΓΙΑ. — Beiträge zur Erforschung des tektonischen Baus Griechenlands. Über das Alter der kristallinen Gesteine Griechenlands*, von J. Trikkalinos.

Den Grundbau des griechischen Gebiets bilden die kristallinen Gesteine, die heute in den grossen Bruchschollen der pelagonisch-rhodopisch-kykladisch- und lydisch-karischen Masse anzutreffen sind (s. Karte). Es ist klar, dass die soeben erwähnten Bruchschollen in den vorpaläozoischen Zeiten zu-

* I. ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ : Περὶ τῆς ἡλικίας τῶν κρυσταλλοσχιστωδῶν πετρωμάτων τῆς Ἑλλάδος.